

Nieuw-Zeelands concept krijgt voet aan

1300 jersey's b

de grond in Noord-Holland en Flevoland

ij sharemilkers

Naar Nieuw-Zeelands voorbeeld zetten Peter van Dronkelaar en Harald Hoffman vorig jaar in Noord-Holland en Flevoland zeven melkveebedrijven op die worden gerund door sharemilkers. Koeverzorging is hun enige taak en de sharemilkers delen mee in de winst. De melk van de 1300 jerseykoeien wordt gedeeltelijk in eigen beheer verwerkt tot jerseykaas.

tekst **Florus Pellikaan**

Ongeveer een derde van de melkveehouders in Nieuw-Zeeland runt het bedrijf als sharemilker. Hierbij melkt de persoon die de dagelijkse werkzaamheden uitvoert (deels) zijn eigen koeien op onroerend goed van een andere ondernemer. Beide partijen verdelen volgens een bepaalde afspraak de winst.

Deze succesvolle vorm van ondernemen in Nieuw-Zeeland heeft in een afgeleide vorm ook zijn intrede gedaan in Nederland. Op zeven bedrijven, verdeeld over Noord-Holland en de Flevopolder, worden volgens een sharemilkconstructie 1300 koeien gemolken.

Vacature sharemilker populair

Bedenkers en eigenaren van het Nederlandse concept, Duurzaam Agrarisch genoemd, zijn Peter van Dronkelaar, eveneens eigenaar van Quotamel, en Harald Hoffman, eigenaar van agrarische makelaar De Dijken.

'We werden halverwege 2014 benaderd door een melkveehouder uit Noord-Holland met de vraag of wij konden helpen om een melkveebedrijf op te starten', vertelt Peter van Dronkelaar. 'Gewoon geld erin steken zagen we niet zo zitten en al filosofierend kwamen we bij sharemilking uit. Het is een leuk concept om jonge ondernemers te helpen en om positief in de markt te zetten.'

In februari 2015, kort voordat het melkquotum werd afgeschaft, startte de eerste melkveehouder uiteindelijk volgens een sharemilkovereenkomst. Het bleef echter niet bij sharemilking. 'Ik liep al jaren met de gedachte om een keer wat met melk te gaan doen. Het is een mooi product en als ondernemer zit er uitdaging in', stelt Van Dronkelaar.

Sharemilking bracht het plan van melkverwerking in een nieuw perspectief. 'Maar daarvoor moesten we wel meer bedrijven hebben. Dat kon ook, want we wisten al langer dat meerdere stallen in onder andere de Flevopolder leegstonden of leeg kwamen.'

Een vacature met als titel 'Sharemilkers gevraagd' leverde een stroom aan reacties op. 'Het is natuur-

lijk een unieke kans voor jongelui die bijvoorbeeld thuis geen boer kunnen worden', zegt Van Dronkelaar. Uiteindelijk heeft Duurzaam Agrarisch zeven nieuwe bedrijven opgestart. In totaal staan er nu vijf in de Flevopolder en twee in Noord-Holland.

De constructie van sharemilking varieert per bedrijf. Grofweg brengt de sharemilker in ieder geval altijd de arbeid in. Duurzaam Agrarisch brengt de koeien en advies in, zorgt voor de aankoop van het voer en de afvoer van de mest en regelt centraal de administratie. De stal wordt wisselend door de sharemilker, Duurzaam Agrarisch of een derde partij ingebracht.

Meedelen in winst

De sharemilker krijgt als beloning voor de arbeid maandelijks een vast salaris. Duurzaam Agrarisch krijgt een rentepercentage op het geïnvesteerde vermogen. Van de winst die uiteindelijk overblijft, krijgt de sharemilker een percentage dat varieert van 20 tot 70 procent.

'Dat percentage is afhankelijk van hoe gemakkelijk op die locatie winst te behalen is', legt Van Dronkelaar uit. 'Om een voorbeeld te geven: het ene bedrijf ligt gunstiger qua voerverzorging of is groter dan het andere. Door een bedrijfseigen winstdeling proberen we ervoor te zorgen dat alle sharemilkers aanspraak op een vergelijkbaar bedrag kunnen maken.'

Door en door 'koeienman'

De zeven bedrijven laten zich eigenlijk het beste typeren als stallen met koeien waarin de sharemilker puur de koeverzorging doet. Alle overige zaken, zoals de ruwvoerwinning, het voeren en vanaf dit najaar ook de jongveeopfok, worden vanuit efficiëntieoogpunt door Duurzaam Agrarisch geregeld. Een groot gedeelte van de mest gaat naar een grote

Peter van Dronkelaar en Harald Hoffman

Erik Waninge: 'Je rekent altijd met wat iets oplevert'

'Wil je succesvol melkveehouder zijn in de toekomst, dan moet je up-to-date blijven in alles wat er in de sector speelt. Daar is dit een perfecte mogelijkheid voor', vertelt Erik Waninge (30). Hij kwam drie maanden geleden als een van de zeven sharemilkers binnen Duurzaam Agrarisch in een stal met 189 jerseys in Zeewolde te werken. 'Je hebt veel vrijheid, je krijgt advies wanneer je daar om vraagt en je leert in de praktijk heel snel. Voor mij is dit de beste manier om me voor te bereiden op het overnemen van het ouderlijk bedrijf in Drenthe, dat nu nog door mijn relatief jonge ouders wordt gerund.'

De jonge sharemilker ervaart de vrijheid van ondernemen, zoals het kiezen van een eigen voerleverancier, als erg prettig. 'Bij elke keuze reken je met wat iets oplevert. Daarvan is toch een bepaald percentage aan het einde van het jaar voor jou. Dat maakt sharemilker zijn heel anders dan werknemer of bedrijfsleider zijn op een melkveebedrijf.'

In de eerste maanden als sharemilker kwam Waninge erachter dat het heel anders is om jerseys te melken dan holsteins.

'Een jersey heeft echt wat moois en geeft je veel aandacht. Als je een keer een koe vergeten bent vast te zetten als de inseminator komt, kun je die zo aan de halsband pakken', vertelt Waninge. 'Maar je moet er wel rekening mee houden dat ze dingen anders uiten. Een holstein laat kreupelheid veel eerder zien. Als een jersey kreupel loopt, moet je er direct wat aan doen, want dan is het echt al heel extreem. Een jerseykoe is gewoon taaier, maar een jerseykalf juist weer niet. De opfok van nuchtere kalveren komt weer heel precies.'

Binnenkort wordt de jongveeopfok van de sharemilkers gecentraliseerd op één locatie. 'Met 200 koeien heb je alleen ook werk genoeg. Het is wat minder afwisselend omdat je geen opfok en landwerk hebt, maar door de focus kun je wel de beste resultaten halen.'

Cornelis de Groot: 'Vrij ervaring opdoen zonder gewoontes van thuis'

Ruim een half jaar geleden kwam Cornelis de Groot (27) een vacature tegen waarin Duurzaam Agrarisch een sharemilker zocht. De boerenzoon uit Baambrugge had kort daarvoor de has afgerond en was op zoek naar een baan. 'Mijn ouders zijn nog jong en met 110 koeien was mijn hulp zeker fulltime nog niet nodig. Een baan als bijvoorbeeld voeradviseur zag ik niet zo zitten. Veel op kantoor zitten is niets voor mij en commercieel ben ik niet. Koeien zijn mijn grote passie.'

De Groot besloot te solliciteren en kwam niet veel later op het bedrijf in Zeewolde met 180 jerseyvaarzen. 'De start was pittig, want er stonden er nog 150 op kalven. Zowel het melken van de nieuwe vaarzen in een 2x4 open tandem als al die kalfjes voeren was meer dan een dagtaak.'

In de stal – die volledig is gerenoveerd naar jerseymaten en een nieuwe 2x11 standsmelkstal in 50 gradenopstelling bevat – loopt inmiddels alles op rolletjes. 'Als je alleen hoeft te melken en de dierverzorging zonder jongvee hoeft te doen

en alles loopt goed, dan stelt 180 koeien niet zo veel voor', vertelt De Groot. 'In Nieuw-Zeeland runnen ze zo'n bedrijfsstelsel met volledig weidegang zelfs met 300 koeien per man.'

Hij ervaart het sharemilker zijn als bijzonder prettig met het oog op zijn doel: het ouderlijke bedrijf overnemen. 'Ik kan nu in de praktijk vrij ervaring opdoen. Thuis is dat toch anders en val je al snel terug op gewoontes van vader of opa. Maar het is niet verkeerd om los van ouderlijke gewoontes ook eens wat anders te proberen.'

Voor De Groot voelt het bedrijf als 'zijn eigen toko'. 'Er gebeurt niets zonder dat ik ervan afweet en weinig zonder dat ik ermee instem', omschrijft hij met een knipoog. 'Je zorgt dat alles er netjes bij ligt en dat het goed draait. Dat is je innerlijke drang. Natuurlijk is de winstdeling leuk meegenomen, maar met de huidige melkprijs en mijn vreemde arbeid in deze bedrijfsconstructie, moet je het daar niet voor doen.'

mestvergistingsinstallatie in Zeewolde. De aan deze vergister verbonden grond wordt voor een groot gedeelte gebruikt voor het verbouwen van ruwvoer.

'De sharemilkers zijn vanwege deze opzet ook echt geselecteerd op het feit dat ze door en door "koeienman" zijn', geeft Van Dronkelaar aan. 'Jongelui die trekker rijden mooi vinden, passen niet bij deze opzet. Het enige wat de meeste bedrijven hebben, is een shoveltje om het voer aan te schuiven. Men moet de volvoering halen uit een zo goed mogelijke koeverzorging.'

Jersey past in oudere stallen

Om de stallen te vullen, kochten Van Dronkelaar en Hoffman jerseykoeien aan. 'Jerseys zijn koeien met een mooie uitstraling en ze zijn bijzonder efficiënt. De gegevens van alle bedrijven hebben we hier in één managementsysteem staan', vertelt Van Dronkelaar.

Inmiddels worden zes stallen volledig door jerseys bevolkt en lopen er op een bedrijf nog enkele holsteins rond. Van Dronkelaar beargumenteert de keuze voor jersey nog verder: 'We hebben gemiddeld wat oudere stallen die wel naar de huidige tijd zijn opgeknapt. In deze oudere stallen past de jersey perfect. Bovendien kunnen wij ons met de melk van de jerseykoe makkelijker onderscheiden in de markt.'

Van Dronkelaar slaat hiermee weer de brug richting de melkverwerking. Rond het opstarten van de constructie van sharemilking richtte hij samen met Hoffman 'Holland Jersey' op, een groothandel in zuivel. 'Sinds die tijd maken wij van een gedeelte van de melk Jerseykaas.' Via de Vandersterre-groep gaat de kaas naar supermarkten en retailers.

Maximaal 200 koeien per bedrijf

Vanuit het oogpunt van zuivelverwerking en het bijbehorende imago stelt Duurzaam Agrarisch aan de omvang van de bedrijven een maximum van ongeveer 200 koeien. 'Ook willen we in ieder geval een van de bedrijven toegankelijk maken voor consumenten.'

Iedere zes weken komen de sharemilkers bij elkaar voor een vergadering. De agenda bevat dan onder andere optimalisatiepunten en het bespreken van de resultaten, met als doel om van elkaar te leren. 'Daarom was het ook een belangrijk selectie criterium dat de sharemilkers binnen de groep pasten. Het moet als een grote familie voelen en indien nodig, moet je elkaar ook om hulp kunnen vragen', vertelt Van Dronkelaar.

De dagelijkse gang van zaken op de bedrijven wordt fulltime begeleid door Mark van Raalte, die iedere week elk bedrijf bezoekt. Hij wordt geassisteerd door Mathijs Ramaker, die bijvoorbeeld

ook vakantie vervangingen en de administratie doet.

'We focussen sterk op tussenkalftijd, voerefficiëntie en voerkosten. De sharemilkers moeten bij de beste 25 procent van het landelijk gemiddelde zitten', geeft Van Dronkelaar aan. 'Ze hebben een zekere mate van keuzevrijheid, bijvoorbeeld in voerleverancier. Maar uiteindelijk moet een bedrijf technisch en financieel met de andere meekunnen en daar begeleiden wij ze ook in.'

Geen uitbreiding

Hoewel Van Dronkelaar en Hoffman tevreden zijn met hoe het concept nu draait, zijn ze niet op zoek naar nieuwe sharemilkers. 'De huidige wet- en regelgeving maakt het onmogelijk', zegt Van Dronkelaar. 'Je kunt door de fosfaatrechten niet zomaar een stal in gebruik nemen. En deze bedrijfsopzet is geschoeid op een lagekostenstructuur, daar kun je geen complete bedrijven of fosfaatrechten voor aankopen. Zeker niet bij deze melkprijs.'

Overigens heeft Holland Jersey in de toekomst mogelijk wel ruimte voor meer jersey melk. 'We kijken namelijk ook naar andere initiatieven dan alleen kaas. Met de sharemilkers hebben we een mooie melkplas als basis, maar groeien doen we nu liever door externe melkleveranciers met jerseys.' |